ЧасопиС КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА

Український науково-теоретичний часопис

Заснований
у жовтні 2001 року

2025/4

Виходить
4 рази на рік

Київський університет права НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України

ISSN 2219-5521

Ідентифікатор медіа R30-04991
(затверджено Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення
від 18.05.2023 р. № 352 (зі змінами))

**Журнал внесено до міжнародних наукометричних баз
HeinOnline (США)
та
«Index Copernicus International» (Польща)**

Рекомендовано до друку
Вченою радою Київського університету права НАН України
(протокол № 12 від 12.12.2025)

Передплатний індекс 23994

**Видавничий дім
«Гельветика»
2025**

Редакційна колегія

Пилипенко Володимир Пилипович – доктор юридичних наук, проректор з наукової роботи, доцент кафедри міжнародного та приватного права Київського університету права НАН України, заслужений юрист України – ***головний редактор***.
Фурса Світлана Ярославівна – доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та приватного права Київського університету права НАН України, заслужений юрист України.
Сопілко Ірина Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, радник ректора Київського університету права НАН України, заслужений юрист України.
Чернега Віталій Миколайович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та приватного права Київського університету права НАН України.
Кайло Іван Юрійович – доктор юридичних наук, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Міжрегіональної академії управління персоналом.
Беззубов Дмитро Олександрович – доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України.
Козак-Баланюк Ірина – PhD з права, викладач Люблінського католицького університету імені Івана Павла II (Польща).
Корпадін Адріан-Габріель – доктор наук, доцент, декан факультету Європейських студій Університету імені Бабеша-Бойяї (Румунія).
Парпан Уляна Михайлівна – доктор юридичних наук, професор, проректор зі стратегічного розвитку та інноваційної діяльності Львівського державного університету фізичної культури імені Боберського.
Яніс Грасіс – доктор права, професор, провідний науковий співробітник Ризького університету імені П.І. Страдиньша, Латвія.
Ромащенко Іван Олегович – кандидат юридичних наук (КНУ імені Тараса Шевченка), доктор філософії (Лейденський Університет), доцент, постдокторський дослідник (Postdoctoral Researcher), Університет Кіпру.

ЗМІСТ

Ю.Л. Бошицький, І.М. Сопілко. Генезис та інституційний розвиток Київського університету права НАН України: тридцятирічний досвід поєднання академічної науки та правничої освіти……9

Теорія та історія держави і права. Філософія права

А.К. Солодка. Репрезентація юридичного поняття «probation» в англійській юридичній термінології……15

Л.О. Хоменко. Німецька мова як засіб публічної дипломатії Європейського Союзу……22

Р.С. Кацавець. Правова культура: бажаний результат……29

А.В. Пашинська. Парадокс консерватизму: релігійні рухи в турецькому правопорядку XIX–XX ст.……35

В.О. Павлов. Побудова тематичних глосаріїв як метод розвитку професійної англомовної компетентності юриста……44

Я.М. Вакуліч. Юридична лінгвістика як міждисциплінарний науковий напрям: стан, тенденції та перспективи розвитку……50

Правова система України й міжнародне право, порівняльне правознавство

В.М. Чернега. Українська географія кафедр міжнародного права……55

А.Дж. Гулієв, В.В. Чекалюк. Гастродипломатія в зовнішній політиці: дипломатичні зустрічі та державні прийоми……59

Адміністративне право і процес. Фінансове право

Д.О. Беззубов. Принцип верховенства права в сучасній доктрині адміністративного права……66

С.С. Пороскун. Адміністративні процедури в умовах цифровізації: баланс між управлінською ефективністю та правовою визначеністю……76

Проблеми цивільного, господарського, трудового права та права соціального забезпечення в Україні

Л.А. Грипіч. Цивільно-правове значення укладення мирової угоди……84

І.С. Семко. Забезпечення та захист прав кредиторів в іпотечному кредитуванні: сучасні виклики та правові механізми……88

Проблеми права інтелектуальної власності

Г.О. Андрощук. Копірайтний тролінг як інструмент недобросовісної конкуренції: ознаки та методи протидії……94

В.О. Вишневський. Еволюція критерію «значного внеску» права sui generis: доктринальні підходи та стандарти доказування……106

Кримінальне право та кримінологія

І.В. Сервецький, М.Ю. Литвин. Історія та сучасні проблеми боротьби з корупцією в Україні……114

Р.В. Перелигіна, С.В. Халупко. Передумови криміналізації виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікації її учасників……122

М.І. Смирнов. Гармонізація кримінального процесуального законодавства України із положеннями Римського статуту Міжнародного кримінального суду в частині арешту та передачі особи……128

Л.Р. Самедова. Летальні автономні системи озброєння як об'єкт кримінально-правового регулювання……136

Гість номера
Візит спікера Сейму Литовської Республіки Юозаса Олекаса до Київського університету права НАН України.....141

Рецензії

В.П. Пилипенко. Рецензія на монографію Ю.І. Дем'янчук «Лінгвополітична синергетика мови війни».....147

Р.С. Кацавець. Рецензія на навчальний посібник «Юриспруденція в цитатах і афоризмах».....149

А.В. Матвійчук. Гуманітаристика в координатах сучасності: світоглядні візії та правові реалії Рецензія на збірник матеріалів XII Всеукраїнської науково-практичної конференції 28 листопада 2025 року «Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні і правові підходи, комунікативні та педагогічні стратегії» (Рівне: РІ КУП НАН України, 2025 р. 327 с.).....150

Новинки літератури.....150

Адреса редакції: вул. Академіка Доброхотова, 7а, м. Київ, 03142
Головний редактор: +38(044)-409-26-43, +38(044)-409-23-28. Редактор: +38(067)-403-17-51

www.chasprava.com.ua **www.kup.edu.ua**
e-mail: chaspravak@gmail.com

Відповідальний редактор *Г.В. Сікора* Художник *В.С. Жиборовський*
Комп'ютерне макетування *Н.С. Кузнєцова*
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 16356-4828ПР від 19.02.2010 р.
Підписано до друку 26.12.2025. Формат 60×84 1/8. Друк офсетний. Ум.-друк. арк. 18,83. Наклад 500 прим.
Видання та друк: Київський університет права НАН України. 03142, м. Київ, вул. Академіка Доброхотова, 7а. Тел. +38(044)-409-23-28

Law Review
OF KYIV UNIVERSITY OF LAW

Ukrainian scientific and theoretical periodical

Founded
in October, 2001

2025/4

Published
4 times per year

Kyiv University of Law of the NAS of Ukraine
V.M. Koretskyi Institute of State and Law of the NAS of Ukraine

ISSN 2219-5521

Media ID R30-04991
(approved by the National Council of Ukraine on Television and Radio Broadcasting
dated 2023.05.18 No. 352 (as amended))

The journal is entered in the international scientific metric bases
HeinOnline (USA)
and
"Index Copernicus International" (Poland)

Recommended for publishing by
Kyiv University of Law of the NAS of Ukraine Academic Council
(protocol № 12, 2025/12/12)

Subscription index 23994

Publishing house
Helvetica
2025

Editorial Board

Pylypenko Volodymyr Ph. – Doctor of Law, Vice-Rector for Research, Associate Professor of the Department of International and Private Law, Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honoured Lawyer of Ukraine – *Editor-in-Chief*.
Fursa Svitlana Ya. – Doctor of Law, Professor of the Department of the International Law and Branch Legal Disciplines, Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine.
Sopilko Iryna M. – Doctor of Law, Professor, Advisor to the Rector of the Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honoured Lawyer of Ukraine.
Cherneha Vitalii M – Doctor of Law, Professor, Head of the Department of International and Private Law at the Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine.
Kajlo Ivan Yu. – Doctor of Law, Professor of the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities, Interregional Academy of Personnel Management.
Bezzubov Dmytro O. – Doctor of Law, Professor, Leading Researcher, V.M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine.
Kozak-Balaniuk Iryna – PhD in Law, Lecturer at the John Paul II Catholic University of Lublin (Poland).
Corpadean Adrian-Gabriel – Doctor of Science, Associate Professor, Dean of the Faculty of European Studies, Babeş-Bolyai University (Romania).
Parpan Ulyana M. Doctor of Law, Professor, Vice-Rector for Strategic Development and Innovation, Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture.
Jānis Grasis – Doctor of Law, Professor, Leading Researcher of Faculty of Social Sciences, Riga Stradins University (Latvia).
Romashchenko Ivan O. – Doctor Philosophy, Postdoctoral Researcher, University of Cyprus.

CONTENTS

Yu.L. Boshytskyi, I.M. Sopilko. Genesis and institutional development of the Kyiv university of law of the National academy of sciences of Ukraine: thirty years of experience in combining academic science and legal education……9

State and law theory and history. Philosophy of law

A.K. Solodka. Representation of the legal concept of probation in English legal terminology……15

L.O. Khomenko. German language as a tool of public diplomacy of the European Union……22

R.S. Katsavets. Legal culture: the desired result……29

A.V. Pashynska. The paradox of conservatism: religious movements in the Turkish legal order of the 19th–20th centuries……35

V.O. Pavlov. Building thematic glossaries as a method for developing professional English language competence in lawyers……44

Ya.M. Vakulich. Legal linguistics as an interdisciplinary scientific field: current state, trends, and development prospects……50

Legal system of Ukraine and international law, comparative law

V.M. Cherneha. Ukrainian geography of international law departments……55

A.Dzh. Huliiev, V.V. Chekaliuk. Gastronomic diplomacy in foreign policy: diplomatic meetings and state receptions……59

Administrative law and process. Financial law

D.O. Bezzubov. The principle of the supremacy of law in contemporary doctrine of administrative law……66

S.S. Poroskun. Administrative procedures in the context of digitalization: balancing efficiency of management and legal certainty……76

Problems of civil, commercial, labor and social security law in Ukraine

L.A. Hrypich. Civil-legal significance of an amicable settlemen……84

I.S. Semko. Securing and protecting the rights of creditors in mortgage lending: modern challenges and legal mechanisms……88

Intellectual property law issues

H.O. Androshchuk. Copyright trolling as a tool of unfair competition: signs and methods of counteraction……94

V.O. Vyshnevskyi. Evolution of the «substantial investment» criterion of the sui generis right: doctrinal approaches and standards of proof……106

Criminal law and criminology

I.V. Servetskyi, M.Yu. Lytvyn. History and current problems of the fight against corruption in Ukraine……114

R.V. Perelyhina, S.V. Khalupko. Prerequisites for criminal liability for justifying, recognizing as legitimate, denial of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, and glorification of its participants……122

M.I. Smyrnov. Harmonization of the criminal procedural legislation of Ukraine with the provisions of the Rome statute of the International criminal court regarding the arrest and surrender of a person……128

L.R. Samedova. Lethal autonomous weapon systems as an object of criminal law regulation……136

Issue guest
Visit by Juozas Olekas, Speaker of the Seimas of the Republic of Lithuania, to Kyiv University of Law of the NAS of Ukraine.....141

Reviews

V.P. Pylypenko. Review of the monograph by Y.I. Demyanchuk "Linguistic and political synergetics of the language of war".....147

R.S. Katsavets. Review of the textbook Jurisprudence in quotations and aphorisms: textbook / Edited by Yu.L. Boshytskyi. Vinnytsia: TVORY, 2025, 372 p.....149

A.V. Matviichuk. Humanities in the coordinates of modernity: worldview visions and legal realities.....150

Novelties of literature.....150

The editorial office address: 7A, Akademika Dobrohotova street, Kyiv, 03142
The editor-in-chief: +38(044)-409-26-43, +38(044)-409-23-28. The editor: +38(067)-403-17-51

www.chasprava.com.ua **www.kup.edu.ua**
e-mail: chaspravak@gmail.com

Executive editor *H. Sikora* The artist *V. Zhyborovskyi*
Computer premastering *N. Kuznietsova*
Printed media state register certificate KV № 16356-4828 PR, 19.02.2010
Signed for printing 2025/12/26. Format 60×84 1/8. Offset printing. Conventional printed sheets 18,83. Sheet feed 500 copies.
Edition and printing: Kyiv University of Law of the NAS of Ukraine. 7A, Akademika Dobrohotova street, Kyiv, 03142, ph. num. +38(044)-409-23-28

DOI 10.36695/2219-5521.4.2025.2
УДК 811.111

А.К. СОЛОДКА

Анжеліка Костянтинівна Солодка, *доктор педагогічних наук, професор кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін Київського університету права НАН України, професор кафедри перекладу Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова*[1]
ORCID: 0000-0003-1703-7996

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЮРИДИЧНОГО ПОНЯТТЯ «PROBATION» В АНГЛІЙСЬКІЙ ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація

На матеріалі лексикографічних джерел розглянуто репрезентацію юридичного поняття *probation* в англійській термінології права. Визначено семантичний обсяг і процеси зміни семантики слова *probation*, проаналізовано його зв'язок з іншими словами – репрезентантами поняття *probation*.

Уперше представлено опис семантики слова *probation* в англійській мові в діахронії та синхронії, виявлено особливості вербалізації юридичного поняття, позначеного терміном *probation*. Установлено, що основним семантичним наповненням аналізованого слова історично був процес випробування, перевірки, що стало основою надалі під час формування юридичного поняття *probation*. З'ясовано, що термін *probation* містить додаткові елементи змісту юридичного поняття, водночас саме поняття відображає основні, суттєві ознаки.

Ключові слова: пробація, юридична термінологія, семантичне зрушення, етимологія, юридичне поняття, кримінальна юстиція, лінгвістична репрезентація, альтернативні покарання.

REPRESENTATION OF THE LEGAL CONCEPT OF PROBATION IN ENGLISH LEGAL TERMINOLOGY

Abstract

The relevance of the study is determined by the dynamic transformation of modern legal systems and the increasing integration of specialized legal terms into general discourse. In the context of judicial reform in Ukraine and the implementation of the Law 'On Probation' (2024–2025), linguistic analysis of the English term 'probation' becomes extremely important. Since the institute of probation originated in the Anglo-American legal family, a thorough semantic and etymological investigation of the source lexeme is necessary for the proper harmonization of international legal standards with national legislation.

The semantic features, etymological roots, and diachronic changes of the lexeme 'probation' as a fundamental term in English legal terminology have been identified. It is investigated how the general meaning of 'testing' evolved into a specialized legal category.

The research uses a comprehensive set of linguistic methods: the historical-etymological method to trace the origin of the word; analysis of definitions based on authoritative lexicographic sources (OED, Cambridge Dictionary, CDL); and component analysis to identify key semantic markers. The study also includes comparative legal analysis based on contemporary Ukrainian academic works (2020–2025) to contextualize the results within modern jurisprudence.

© А.К. Солодка, 2025

[1] ***Anzhelika Solodka,*** *Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of General Theoretical Legal and Social and Humanitarian Disciplines, Kyiv University of Law, National Academy of Sciences of Ukraine, Professor of the Department of Translation, Admiral Makarov National University of Shipbuilding*

Analysis shows that the lexeme ‘probation’ is a borrowing (from Latin *probātiō* via Old French) which initially meant ‘testing’ or ‘verification’. Over time, the term underwent semantic narrowing, losing its theological and medical connotations and becoming a monosemantic legal term. The study identifies six main semantic components: legal system, applicability to offenders, alternative to imprisonment, behavioral requirements, fixed term, and professional supervision. In addition, the high word-forming potential of the term (e.g., *probationary, probationer*) and its stability in stable collocations (*probation officer, release on probation*) confirm its central role in the legal linguistic picture of the world.

It is concluded that probation is a complex legal phenomenon that combines punitive and rehabilitative functions. The evolution of the term reflects the broader shift in criminal justice from purely punitive measures to measures aimed at rehabilitation. The integration of contemporary Ukrainian research highlights the practical necessity of this analysis for improving the accuracy of national legal terminology and the effectiveness of probation services.

Keywords: probation, legal terminology, semantic shift, etymology, legal concept, criminal justice, linguistic representation, alternative sentencing.

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена активним реформуванням правової системи України. Тенденція, коли спеціальна термінологія дедалі частіше проникає в загальновживану мову, вимагає прискіпливого вивчення лінгвістичних характеристик слова. Аналіз особливостей термінотворення в сучасному українському правничому дискурсі є необхідною умовою для забезпечення точності законодавчих актів.

Особливу значущість на сучасному етапі має формування юридичної термінології, оскільки мова права безпосередньо впливає на суспільні відносини. Підкреслюючи важливість уніфікації термінології, Н. М. Квіт зауважує, що термінологічні проблеми сучасного мовлення правників мають глибокий когнітивний аспект, пов’язаний зі сприйняттям правових категорій [4].

Упровадження в Україні інституту пробації робить критично важливим аналіз англійського першоджерела терміна *probation*. Як підкреслює А. С. Аркушин, сутність реалізації інституту пробації в Україні неможливо повноцінно розкрити без урахування її генезису в англосаксонській правовій системі [1, с. 196].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню ситуації в галузі спеціальної правничої лексики присвячені праці багатьох українських дослідників (Ю. В. Бєлоусова, Н. С. Федорук, О. П. Горох, Н. М. Квіт, І. В. Ковальчук, М. О. Кулик, А. С. Личик, Ю. В. Оніщик, Н. М. Павликівська, К. В. Степаненко).

У працях лінгвістів велику увагу приділено дослідженню процесів, що призводять до утворення термінологічного значення; вивченню семантичних особливостей терміна й терміносистеми, зокрема зв’язку семантики терміна з поняттям, зв’язку термінологічного та загальновживаного значень слова. Проблема виділення категоріальних ознак терміна отримує значне висвітлення в лінгвістичній літературі. Зокрема, Ю. В. Бєлоусов, Н. С. Федорук зазначають такі категоріальні ознаки терміна, як системність, наявність дефініцій, тенденція до моносемії в межах свого термінологічного поля [2]. Питання про співвідношення «термін – поняття», їхній взаємозв’язок детально розглядають Н. М. Квіт та І. В. Ковальчук. Дослідники, аналізуючи семантичну природу терміна, зазначають, що термін будь-якої галузі знання виражає спеціальне професійне поняття, якщо він уживається в умовах спеціальної професійної комунікації [4; 5].

Важливим аспектом дослідження стали праці в галузі англійської юридичної термінології. Питання формування англійської юридичної термінології від давніх часів до сьогодення залежно від впливу на неї лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів досліджені у працях таких дослідників, як А. С. Личик, Н. М. Павликівська. Науковці представили аналіз мовних засобів вираження найбільш значущих правових понять у галузі правосуддя англійської мови у діахронному аспекті, підкреслюючи, що зміни в державному та судовому устрої неминуче позначаються на обсязі та змісті юридичної лексики англійської мови [7; 9].

Аналіз наукової літератури свідчить, що за всієї багатоаспектності досліджень, пов’язаних із лексичним значенням терміна та семантичними змінами мови права, лексема *probation* епізодично згадується в лінгвістичних працях, присвячених коректності перекладу текстів юридичного спрямування.

Формулювання мети статті. Метою статті є репрезентація юридичного поняття «probation» в англійській юридичній термінології.

Українська правова система в наш час перебуває на етапі активних змін. Процес підготовки нормативних правових актів потребує вивчення юридичної термінології та передбачає обов’язкове врахування лінгвістичної характеристики слова, що виконує роль терміна, визна-

чення специфіки його лексико-синтаксичних зав'язків, установлення відповідності його лексичного значення. Залучення нових і переосмислення вже наявних юридичних понять супроводжується мовними перетвореннями.

Інститут пробації як форма умовного засудження сформувався і набув великого поширення в практиці судів Великої Британії та США, тому доцільно розглянути юридичні терміни та лексеми, що позначають поняття «пробація», в англійській мові та насамперед ключову лексичну одиницю *probation*.

Для досягнення мети дослідження необхідно розв'язати такі завдання:

1. Вивчити етимологію лексеми *probation*.
2. Визначити семантичний обсяг та описати процеси зміни семантики слова *probation* у діахронному аспекті.
3. Проаналізувати зв'язок ключового терміна *probation* з іншими словами – репрезентантами поняття *probation*.

Викладення основного матеріалу дослідження. Методи дослідження зумовлені метою та завданнями роботи. Історичний метод, що передбачає аналіз даних історичних та етимологічних словників, дав змогу простежити зміни в семантиці аналізованої лексеми в діахронії. Під час дефініційного аналізу проводять узагальнення даних тлумачних словників (наводять переклад тлумачень, виконаний авторами), далі значення слова впорядковують, починаючи з основного значення, з'ясовують семну інтерпретацію для встановлення ключових семантичних елементів за допомогою методу компонентного аналізу лексичного значення слова. Паралельно з переліченими методами для виявлення основних змін у семантиці слів був застосований описовий метод, що включає прийоми спостереження, узагальнення, інтерпретації та класифікації матеріалу.

Матеріалами дослідження слугували англомовні лексикографічні джерела й тезаурусні словники: «Cambridge Advanced Learner's Dictionary» (CALD), «Collin P. H. Dictionary of Law» (CDL), «The Free Dictionary», «Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English» (OALDCE), Klein E. A «Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language» (CEDEL), «Merriam-Webster Online Dictionary» (MWOD), «Online Etymology Dictionary» (OEDDH), «Online Thesaurus», «Oxford English Dictionary» (OED), «Power Thesaurus».

Аналіз етимології свідчить, що іменник *probation* походить від середньоанглійського *probacioun* ('випробування, перевірка'), запозиченого в XV ст. через французьку мову з латини (*probātiō* 'схвалення'). Основним семантичним наповненням історично був процес перевірки поведінки людини.

Згідно з даними «Oxford English Dictionary» в діахронному плані відбулася редукція значень. Раніше слово використовували навіть у медицині (огляд зондом) і теології. Проте у правовій сфері термін закріпився як позначення системи нагляду за правопорушниками. І.В. Ковальчук зазначає, що така семантична трансформація є типовою для англійських юридичних термінів: під час запозичення або спеціалізації вони втрачають широку багатозначність, фокусуючись на конкретному правовому механізмі [5].

У сучасному англійському праві термін *probation* включає такі семантичні компоненти:

1. Legal system (правова система)
2. Alternative to prison (альтернатива ув'язненню)
3. Supervision (нагляд офіцера пробації).

Ці компоненти повністю корелюють із визначенням, яке дає О. П. Горох, розглядаючи пробацію у кримінальному праві України як систему наглядових і соціально-виховних заходів [3]. Крім того, Ю. В. Оніщик розширює це поняття, включаючи в нього адміністративні аспекти, що свідчить про універсальність терміна [8].

Дослідження сполучуваності (probation officer, probation order, release on probation) підтверджує активний характер використання лексеми. Характерно, що досвід Великої Британії залишається фундаментальним. Як зауважує К. В. Степаненко, британська модель пробації як інструменту соціалізації є орієнтиром для імплементації в Україні [10, с. 204]. Водночас Ю. В. Бєлоусов та Н. С. Федорук наголошують, що порівняльний аналіз досвіду України та країн ЄС допомагає уникнути термінологічних помилок під час адаптації міжнародних стандартів [2].

Засвоєння юридичних явищ і процесів можливе за допомогою аналізу юридичних понять, виражених юридичними термінами. Тому зв'язок юридичних понять і відповідних їм термінів є очевидним і нерозривним. Це передбачає, що наукове розроблення юридичних понять неможливе без вивчення термінів як одиниць мови. Важливим юридичним поняттям у системі англійського права є поняття *пробація*, вербально представлене ключовим терміном *probation*.

Аналіз даних етимологічних словників дає змогу стверджувати, що іменник *probation* походить від середньоанглійського *probacioun* ‘trial, experiment, test, act of examining with a probe’ (‘випробування, експеримент, перевірка, акт дослідження за допомогою зонда’), запозиченого в англійську мову на початку XV ст. за посередництвом французької (пор.: ст.-фр. *probacion* ‘proof, evidence’ – ‘доказ, підтвердження’, XIV ст.) з латинської мови, де іменник *probātiō* ‘approval, assent; a proving, trial, inspection, examination’ (‘схвалення, згода; доведення, випробування, дослідження, перевірка’) є похідним від дієслова *probātus* ‘to test’ (‘випробувати / перевіряти / доводити’) («Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language»; «Online Etymology Dictionary»). Основним семантичним наповненням у зазначений період є процес випробування, перевірки. Поява значення ‘випробування поведінки людини’, особливо стосовно випробувального терміну для кандидата в члени клубу, належить до початку XV ст., спочатку була підкреслена перевірка негараздами.

Звернемося до словникових дефініцій слова *probation* в «Oxford English Dictionary», аналіз яких дає змогу простежити діахронні зміни в семантиці лексеми, оскільки словник має статус історичного. Такі значення, як ‘дія або процес тестування чи доведення; випробування, експеримент; розслідування, експертиза’, ‘огляд за допомогою або за посередництвом зонда; використання зонда’ (хірург.), ‘випробування труднощами’, ‘процес доведення або демонстрації істинності’, ‘те, що доводить або демонструє, основа доказу, доказ, свідчення, переконливе підтвердження’, відзначені як такі, що вийшли з ужитку (*obsolete*), в останніх двох випадках, за винятком наукової сфери («Oxford English Dictionary»).

Склад і структура лексичного значення цього іменника демонструють його динамічне функціонування з часу появи в АМ, якщо спиратися на датування прикладів уживання в «Oxford English Dictionary». Лексикографічні дані свідчать про те, що слово *probation* вживалося в значенні ‘офіційне підтвердження заповіту’ і було синонімом до слова *probate* ‘the official proving of a will’, що належить до галузі права (*Law*) («Oxford English Dictionary»). У джерелі приклади, що свідчать про функціонування слова *probation* у вказаному значенні, належать до XVI ст. Архаїзація останнього не зазначена, проте у словнику, очевидно, пояснюється тим, що в процесі становлення та розвитку англійської юридичної лексики термін *probate* утвердився в значенні ‘офіційне підтвердження заповіту’, а вимоги смислової визначеності та подолання синонімії в мові права призвели до редукції семантичного обсягу слова *probation*.

До актуальних значень слова *probation*, за даними «Oxford English Dictionary», можна вважати ‘іспит у школі чи коледжі, перевірка рівня тих, хто навчається’ (з поміткою *now only in U.S.*, вказівка на територіальну обмеженість уживання), ‘перевірка або випробування поведінки, характеру, моральних якостей людини, процедура, призначена для з’ясування цього, особливо у випробувальний період’, ‘моральне випробування, спокуса або покарання’ (з поміткою *in theological and religious use*, вказівка на обмежену сферу вживання). Спільним семантичним елементом для таких значень є сема ‘перевірка, випробування’.

Зазначений семантичний компонент також слугував основою для появи термінологічного значення ‘система роботи, головним чином з молодими людьми, обвинуваченими у вчиненні злочинів невеликої тяжкості, особливо такими, що вчинили злочин вперше і внаслідок цього мають можливість замість позбавлення волі перебувати під наглядом офіцера служби пробації, який виступає як соратник або наставник, який, проте, у разі невиконання умов пробації може доповісти про це суду для виконання спочатку призначеного вироку’ («Oxford English Dictionary»). Словник вказує на функціонування у сфері кримінальної юрисдикції за допомогою помітки *in criminal jurisdiction*. Сема ‘перевірка, випробування’ актуалізується і стає найбільш релевантною, що призводить до семантичного зсуву та утворення термінологічного значення на базі загальновживаного слова. Основні семантичні ознаки в структурі терміна та загальновживаного слова зберігаються, водночас відбувається ієрархічний перерозподіл значень, виникає переосмислення компонентів значення загальновживаного слова.

Термін *probation* трапляється в текстах кримінально-правової тематики з 1866 р. (Англія), а перша фіксація в США (Массачусетс) датується 1878 р. («Online Etymology Dictionary»). Залучення екстралінгвістичних відомостей дає змогу констатувати, що термін *probation* починає активно функціонувати в англійській мові права з кінця XIX – початку XX ст., оскільки «в Англії інститут пробації з’явився в 1887 році, коли було прийнято закон «Про випробування

вперше засуджених» <...>. У 1907 році було прийнято «Закон про пробацію» щодо правопорушників, що стало законодавчою базою для діяльності сучасної Служби пробації Великої Британії, яка продовжує роботу з правопорушниками ось уже друге століття».

Спектр семантичних значень, притаманний лексичній одиниці *probation* у сучасній англійській мові, визначено за допомогою автентичних лексикографічних джерел методом узагальнення словникових дефініцій. У результаті найбільш повний лексикографічний опис, що є сукупністю дефініцій різних словників, які доповнюють один одного, виглядає так:

• (Law) правова система, що дає змогу людині, яка вчинила злочин, не потрапити до в'язниці, якщо її поведінка не викликає нарікань і якщо вона регулярно зустрічається з офіційною особою (офіцером служби пробації) протягом установленого періоду часу;

• (Industrial Relations & HR Terms) період часу на початку нової роботи, коли ви проходите навчання та тестування, щоби переконатися у вашій придатності до цієї роботи;

• фіксований період часу, протягом якого учень, який поводився погано або незадовільно, проявив себе, має покращити свою роботу або поведінку, щоб залишитися в школі;

• перевірка або випробування поведінки, характеру, кваліфікації тощо людини, наприклад, учителя, послушника тощо;

• стан або період такої перевірки чи випробування, акт доведення або тестування.

Аналіз дефініцій лексеми *probation* уповноважує зробити висновок про те, що джерелом походження юридичного терміна стало загальновживане слово. Водночас змістовий складник останнього, компонент 'перевірка, випробування' *testing/trial*, переосмислюється, але зберігається в структурі терміна, де можна виділити такі семантичні компоненти: 1) *system*; 2) *legal*; 3) *dealing with a person who has committed a crime / offenders / criminals; often/ chiefly with young offenders / persons found guilty of crimes of lesser gravity and especially with first offenders*; 4) *not to go to prison / in order to avoid being sent to prison / they are not sent to prison*; 5) *must behave well / if they behave well / provided that they continue to behave well*; 6) *under the supervision of a probation officer*.

Семи, виявлені під час компонентного аналізу на основі словникових дефініцій досліджуваного терміна, виділені за допомогою таких семантичних параметрів: 1) належність до певної логічної категорії, класу (сема 1); 2) належність до певної сфери діяльності людини (сема 2); 3) спрямованість на певну категорію людей (сема 3); 4) належність до заходів, пов'язаних / непов'язаних із позбавленням волі (сема 4); 5) умови застосування (семи 5, 6). Перелічені вище семи, з яких складається значення терміна *probation*, співвідносяться з ознаками відповідного юридичного поняття, водночас останні відображають ознаки явищ реальної дійсності.

Відносна однозначність і спеціалізованість терміна *probation* підтверджена тим, що ця лексема в юридичному словнику «Collin Dictionary of Law» зафіксована у двох значеннях, що належать до галузі права та до галузі виробничих відносин і управління персоналом. Оскільки у сфері юриспруденції термін *probation* використовують для позначення одного поняття, то в межах англійської терміносистеми кримінального права він належить до моносемантичних термінів.

У результаті впливу екстралінгвістичних факторів, пов'язаних із розвитком системи пробації, у семантиці слова *probation* у діахронійному плані відбуваються лексико-семантичні зміни: перегрупування значень і звуження семантичного обсягу слова. Сучасні тлумачні словники англійської мови презентують лексему як багатозначну, висуваючи на перше місце здебільшого термінологічне значення, що свідчить про те, що юридичне поняття, виражене терміном *probation*, посідає значне місце в англомовному світі й не лише в системі права.

Проведений аналіз словників тезаурусного типу свідчить про ключову роль терміна *probation* для позначення юридичного поняття *probation*. Словотвірні можливості лексеми представлені таким рядом похідних слів: *probational, probationary* (adj); *probationally* (adv), *probationer* (n), *probation* (v). Прикметники *probational* і *probationary* 'випробувальний, умовний, достроковий' у тлумачних англомовних словниках потрактовані як синоніми. Іменник *probationer* 'особа, яка перебуває на випробувальному терміні' та лексеми *criminal, offender* пов'язані між собою як відносні синоніми. Лексикографічні дані не дають змоги описати семантику похідних *probationally* 'умовно' і *probation* (verb) 'перебувати на випробувальному терміні', оскільки вони мають низьку частотність порівняно з іменником *probation*: менше 0,01 випадків на мільйон слів проти близько 4 випадки на міль-

йон слів у сучасній письмовій англійській мові («Oxford English Dictionary»).

Наявність слова *probation* у складі стійких сполучень юридичної тематики підкреслює активний характер його використання в мові: *probation officer, probation staff, probation service, to place on probation, to be on probation, to put smb on probation, to take smth on probation, release on probation*. У словниках також трапляються вільні словосполучення: *probation report, probation order, probation sentence, probation release, probation violation*. Характерною рисою сполучуваності слова *probation* є його синтаксична роль означення. Аналізований термін легко входить у нові комбінації слів, що закріплюють у своїх назвах поняття, які виникають під час розвитку галузі права, що підтверджує загальну здатність терміна відображати систематизоване розташування понять.

Дані тезаурусних словників дають змогу визначити основний склад тематичної групи, у якій іменем ситуативного характеру є термін *probation*, як підпорядкована множина – такі лексичні одиниці: *trial period, supervision, supervised release, suspended sentence, non-custodial sentence, conditional release, parole, community work, community service, incarceration, imprisonment, release conditions, community resources, court-ordered alternative, prohibited areas, court's terms of supervision, location monitoring*. Ряд можна продовжити, якщо проаналізувати семантику кожного з названих слів, що видається цілком перспективним. Унаслідок аналізу словотвірних можливостей і сполучуваності ключової лексеми, що номінує поняття *probation*, виявлено додаткові ознаки останнього: умовно-дострокове звільнення, випробувальний термін, умовний термін.

Висновки. Отже, аналіз слова *probation*, що є базовим терміном для найменування юридичного поняття *probation* в англійській термінології кримінального права, спонукає зробити такі висновки:

1. Лексема належить до числа опосередкованих запозичень. Основним семантичним наповненням історично був процес випробування, перевірки, що слугувало основою надалі під час формування юридичного поняття *probation*.

2. Послідовний аналіз дефініцій досліджуваної лексеми дає змогу відзначити не лише перерозподіл значень, що залишилися, а й звуження семантичного обсягу слова, погашення одних сем та акцентуацію інших; унаслідок семантичних зсувів утворюється термін *probation* на базі загальновживаного слова.

3. Словотвірні та комбінаторні можливості терміна *probation*, його ключова роль серед слів – репрезентантів поняття *probation* підтверджують лінгвістичну цінність досліджуваної лексичної одиниці. Термін *probation* включає додаткові елементи змісту юридичного поняття (умовно-дострокове звільнення, випробувальний термін, умовний термін), водночас саме поняття відображає основні, суттєві ознаки.

Перспективою подальшого дослідження вважаємо розширення складу тематичної групи з базовим ситуативним ім'ям *probation* за допомогою контекстуального аналізу та залучення нормативних актів. Отримані дані можуть бути використані для освоєння поняття *probation* у мові англійського права. Зіставний аналіз ключових англійських та українських юридичних термінів і лексем, що позначають юридичне поняття *пробація*, також становить лінгвістичний інтерес і значущість.

Параметр порівняння	Велика Британія (UK)	Сполучені Штати (USA)
Історична поява	Інститут пробації офіційно закріплений у 1887 р. (Закон «Про випробування вперше засуджених»).	Перша законодавча фіксація терміна датується 1878 роком (штат Массачусетс).
Законодавча база	Розвиток через систему актів: Закони 1907, 1973 (кримінальні суди) та 1991 років.	Розвиток відбувався динамічно, починаючи з кінця XIX ст., з акцентом на реабілітацію.
Освітній контекст	У словниках рідше фіксується як специфічний освітній термін.	Активно вживається для позначення перевірки рівня знань учнів або студентів (academic probation).
Об'єкт впливу	Традиційно – молоді правопорушники або особи, що вчинили злочин уперше.	Широке застосування як альтернативи ув'язненню для різних категорій правопорушників.
Семантичний акцент	Наголос на нагляді з боку наставника (probation officer) як «співтовариша».	Акцент на «випробувальному терміні» як статусі, що вимагає покращення поведінки під загрозою санкцій.
Ключові словосполучення	Probation order, probation service, probation staff.	Probation violation, supervised release, academic probation.

1. Аркушин А. С. Сутність та особливості реалізації інституту пробації в Україні: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Вип. 63. С. 195–199.
2. Бєлоусов Ю. В., Федорук Н. С. Пробація як альтернатива позбавленню волі: порівняльний аналіз досвіду України та країн ЄС. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 412–415.
3. Горох О. П. Пробація у кримінальному праві України : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2023. 156 с.
4. Квіт Н. М. Термінологічні проблеми сучасного мовлення правників: генезис та когнітивний аспект. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 45–51.
5. Ковальчук І. В. Семантична трансформація англійських юридичних термінів у процесі запозичення до української правової терміносистеми. *Філологічні трактати*. 2023. Т. 15. № 1. С. 88–96.
6. Кулик М. О. Організаційно-правові засади діяльності органів пробації в Україні в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 110–115.
7. Личик А. С. Англійська юридична термінологія: лінгвокультурологічний та перекладацький аспекти. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Спеціальні випуски*. 2021. Т. 32 (71). № 2. С. 134–139.
8. Оніщик Ю. В. Поняття та зміст правової категорії «пробація» в адміністративному праві України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 4. С. 67–71.
9. Павликівська Н. М. Особливості термінотворення у сучасному українському правничому дискурсі. *Лінгвістичні студії*. 2022. Вип. 43. С. 102–110.
10. Степаненко К. В. Пробація як інструмент соціалізації засуджених: досвід Великої Британії та можливості його імплементації в Україні. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2023. № 3. С. 200–208.

References

1. Arkushyn, A. S. (2021). Sutnist ta osoblyvosti realizatsii instytutu probatsii v Ukraini: teoretyko-pravovyi aspekt [Essence and features of the implementation of the probation institution in Ukraine: Theoretical and legal aspect]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo,* 63. [in Ukrainian].
2. Belousov, Yu. V., & Fedoruk, N. S. (2022). Probatsiia yak alternatyva pozbavlenniu voli: porivnialnyi analiz dosvidu Ukrainy ta krain YeS. [Probation as an alternative to imprisonment: Comparative analysis of the experience of Ukraine and EU countries]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 5. [in Ukrainian].
3. Horokh, O. P. (2023). *Probatsiia u kryminalnomu pravi Ukrainy* [Probation in the criminal law of Ukraine]. Kyiv: Natsionalnyi universytet "Kyievo-Mohylianska akademiia". [in Ukrainian].
4. Kvit, N. M. (2020). Terminolohichni problemy suchasnoho movlennia pravnykiv: henezys ta kohnityvnyi aspekt [Terminological problems of modern legal discourse: Genesis and cognitive aspect]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, 2. [in Ukrainian].
5. Kovalchuk, I. V. (2023). Semantychna transformatsiia anhliiskykh yurydychnykh terminiv u protsesi zapozychennia do ukrainskoi pravovoi terminosystemy [Semantic transformation of English legal terms in the process of borrowing into the Ukrainian legal terminological system]. *Filolohichni traktaty*, 15(1). [in Ukrainian].
6. Kulyk, M. O. (2024). Orhanizatsiino-pravovi zasady diialnosti orhaniv probatsii v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Organizational and legal foundations of probation authorities' activity in Ukraine under martial law]. *Aktualni problemy vitchyznianoi yurysprudentsii*, 1. [in Ukrainian].
7. Lychyk, A. S. (2021). Anhliiska yurydychna terminolohiia: linhvokulturolohichnyi ta perekladatskyi aspekty [English legal terminology: Linguocultural and translation aspects]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Filolohiia. Spetsialni vypusky*, 32(71), 2. [in Ukrainian].
8. Onishchyk, Yu. V. (2020). Poniattia ta zmist pravovoi katehorii «probatsiia» v administratyvnomu pravi Ukrainy [Concept and content of the legal category "probation" in administrative law of Ukraine]. *Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys*, 4. [in Ukrainian].
9. Pavlykivska, N. M. (2022). Osoblyvosti terminotvorennia u suchasnomu ukrainskomu pravnychomu dyskursi. [Features of term formation in modern Ukrainian legal discourse]. *Linhvistychni studii*, 43. [in Ukrainian].
10. Stepanenko, K. V. (2023). Probatsiia yak instrument sotsializatsii zasudzhenykh: dosvid Velykoi Brytanii ta mozhlyvosti yoho implementatsii v Ukraini [Probation as a tool for the socialization of convicts: The experience of Great Britain and possibilities of its implementation in Ukraine]. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy*, 3. [in Ukrainian].

Дата надходження статті до редакції: 14.10.2025
Дата прийняття до друку після рецензування: 17.11.2025
Дата публікації: 26.12.2025

До відома авторів

Просимо дотримуватися правил підготовки, комплектації та оформлення рукописів для «Часопису Київського університету права». Авторські рукописи мають бути оформленими відповідно до державних стандартів і відповідати вимогам Постанови ВАК України No 7-05/1 від 15.01.2003 р.: *«...приймати до друку... лише наукові статті, які мають такі необхідні елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор; виділення невиділених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі»* (Бюлетень ВАК України, № 1, 2003).

1. Редакція приймає до друку статті українською або англійською мовами.

Файл із текстом наукової статті має містити:

– відомості про автора (ім'я, по батькові повністю, прізвище, науковий ступінь, вчене звання) українською та англійською мовами, (посада, місце роботи, e-mail);

– ORCID;

– розширене УДК статті;

– назву статті українською та англійською мовами;

– анотацію українською мовою (700–800 знаків разом із пробілами) і ключові слова (6–8 слів або словосполучень);

– розширену анотацію англійською мо вою (2000–2500 знаків разом із пробілами) і ключові слова (6–8 слів або словосполучень);

– назви файлів повинні містити прізвище автора (наприклад: Іваненко_стаття.doc; Іваненко_анотація.doc).

2. Авторам (співавторам), які не мають наукового ступеня, потрібно надіслати рецензію доктора/кандидата юридичних наук, який є фахівцем у галузі знань, що стосується тематики поданої наукової статті.

3. Вимоги до оформлення тексту рукопису.

3.1. Папір формату А4; параметри сторінки: верхній і нижній береги – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 15 мм; шрифт Times New Roman – 14 pt.; інтервал між рядками – 1,5.

3.2. Посилання на джерела в тексті статті нумеруються в порядку наростання й оформлюються як кінцеві виноски в порядку згадування в тексті арабськими цифрами в автоматичному режимі. Опис використаних джерел подається мовою оригіналу та оформлюється відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

3.3. Після опису використаних джерел подається References – список використаних джерел, транслітерований латиницею та оформлений відповідно до міжнародного стилю оформлення наукових публікацій APA (American Psychological Association) style. Назви періодичних видань (журналів) потрібно наводити відповідно до офіційного латинського написання за номером реєстрації ISSN. До джерела необхідно додати позначення про мову оригіналу (наприклад: [in Ukrainian]) і цифровий ідентифікатор DOI (у разі наявності).

3.4. Авторські примітки оформлюються наприкінці сторінок з використанням символу * як знаку виноски.

Матеріали, надані з порушенням зазначених вимог, не публікуються.

Редакція залишає за собою право відхиляти статті:

• які не відповідають проблематиці журналу;

• які, на думку редакції, не відповідають науковому рівню журналу;

• які містять грубі помилки та неточності;

• які мають ознаки компілятивного відтворення ідей і матеріалів інших авторів.

Автор несе відповідальність за достовірність викладеного матеріалу, належність останнього йому особисто та якість перекладу цитат з іншомовних джерел.

Редакційна колегія має право рецензувати, редагувати, скорочувати та відхиляти статті.

Публікації здійснюються на платній основі.

«Часопис Київського університету права» внесено до Міжнародної наукометричної бази «Index Copernicus International» (Польща)
Ліцензійною угодою від 10.10.2014 р. «Часопис Київського університету права» внесено до Міжнародної наукометричної бази даних «HeinOnline» (США)

Київський університет права НАН України
вул. Академіка Доброхотова 7а, м. Київ, 03142 тел.: +38(067)-403-17-51
Відповідальний редактор: Сікора Галина Вікторівна
www.chasprava.com.ua e-mail: chaspravak@gmail.com

Нагадуємо:

відповідальність за достовірність інформації, що міститься в статтях і повідомленнях часопису, покладено на їхніх авторів; у статтях і повідомленнях висловлені погляди авторів не завжди збігаються з поглядами редакції; рукописи та рецензії авторам не повертаємо.